

Sygn. akt XII Ko 34/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 02 lipca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XII Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Iwona Strączyńska

Protokolant: Marlena Migda, Mateusz Marek, Jacek Fryszkowski,

w obecności Prokuratora Krystyny Nogal-Załuskiej, Bogumiły Knap, Stanisława Wieśniakowskiego

po rozpoznaniu w dniach: 8 października 2019r., 29 listopada 2019r., 18 grudnia 2019r., 31 stycznia 2020r., 5 marca 2020r., 22 czerwca 2020 r.

sprawy z wniosku **W. S. (1)**

przeciwko Skarbowi Państwa

w przedmiocie odszkodowania za doznaną krzywdę wynikłą z wykonania decyzji Komendanta Stołecznego MO z dnia 12 grudnia 1981r. nr (...) o internowaniu

na podstawie art. 552 § 4 k.p.k. i art. 554 § 2 k.p.k.

orzeka:

- I. wniosek o odszkodowanie oddala;
- II. zasądza od Skarbu Państwa na rzecz W. S. (1) kwotę 6150,00 (sześć tysięcy sto pięćdziesiąt złotych) tytułem ustanowienia pełnomocnika z wyboru;
- III. kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE		
Formularz UWO	Sygnatura akt	XII Ko 34/19
WNIOSKODAWCA		
W. S. (1), zam. K. ul. (...), (...)-(...) N.		
ZWIĘZŁE PRZEDSTAWIENIE ZGŁOSZONEGO ŻĄDANIA		
1.	Odszkodowanie (kwota główna)	Odsetki

	170 099,63 zł (sto tysięcy dziewięćdziesiąt dziewięć złotych, sześćdziesiąt trzy grosze)	Odsetki ustawowe od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty
2.	Zadośćuczynienie (kwota główna)	Odsetki
3.	Inne	
	Zwrot kosztów postępowania, w tym kosztów wynagrodzenia pełnomocnika według norm przepisanych	

Ustalenie faktów			
Fakty uznane za udowodnione			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.1.1.	W dniu 12 grudnia 1981 r. Komendant Wojewódzki Milicji Obywatelskiej na podstawie art. 42 ust. 1 dekretu z dnia 12 grudnia 1981 r. o ochronie bezpieczeństwa Państwa i porządku publicznego w czasie obowiązywania stanu wojennego wydał decyzję nr (...) o internowaniu W. S. (1). Wnioskodawca został zatrzymany w nocy 13 grudnia 1981 r., przewieziony na komendę przy ul. (...), a następnie przetransportowany do Aresztu Śledczego W. – B.. Internowanie W. S. (1) zakończyło się w dniu 16 listopada 1982 r.	Decyzja nr (...) o internowaniu z dnia 12 grudnia 1981 r.	k. 2

Świadectwo zwolnienia internowanego z dnia 16 listopada 1982 r.	k. 4		
3.1.2.	<p>Przed okresem internowania, W. S. (1) był zatrudniony w (...) Oficynie (...), z tytułu zatrudnienia uzyskując wynagrodzenie w kwocie 16 000 złotych. Zajmował się w wydawnictwie m.in. organizowaniem druku, składania oraz kolportowania materiałów. Pełnił też funkcję zastępcy M. B., członka kierownictwa wydawnictwa.</p> <p>W wyniku ogłoszenia stanu wojennego i związanych z tym represji skierowanych w opozycjonistów, zatrzymane i internowane zostało całe kierownictwo wydawnictwa, w tym M. B. i W. S. (1). Pomimo tego, wydawnictwo w dalszym ciągu drukowało materiały. Jednakże, w okresie od aresztowań, do połowy 1983 r., czyli powrotu kierownictwa wydawnictwa (z wyjątkiem W. S. (1)) do funkcjonowania, jego internowani członkowie nie otrzymywali wynagrodzenia, z uwagi na trudną sytuację finansową Oficyny.</p> <p>Z uwagi na konspiracyjny charakter wydawnictwa, nie sporządzano dokumentacji księgowej czy pracowniczej, w celu</p>	Oświadczenie M. C.	k. 6

uniknięcia ewentualnej represji ze strony komunistycznego reżimu.

Po wyjściu na wolność, wnioskodawca odnowił pracę na rzecz wydawnictwa, lecz w bardziej ograniczonym zakresie, nie pobierał też za swoją pracę wynagrodzenia.

Argumentami przemawiającymi za takim rozwiązaniem miało być zagrożenie represjami dla innych osób, z którymi współpracował w wydawnictwie będąc internowanym, a także zła sytuacja finansowa Oficyny. Również sam W. S. (1) stwierdził, że nie chciał być już zawodowym rewolucjonistą, wspierał zatem wydawnictwo w konkretnie wyznaczonym zakresie. Wnioskodawca utrzymywał się w tym czasie ze zgromadzonych oszczędności. W czerwcu 1983 r. wnioskodawca rozpoczął własną działalność, we współpracy ze swoim bratem, którą następnie kontynuował już samodzielnie. Współpraca W. S. (1) z Niezależną Oficyną (...) trwała do 1985 r.

Ponadto, oprócz pracy w wydawnictwie, która stanowiła główną działalność W. S. (1) przed internowaniem, pracował on również w Biurze Krajowej Komisji Koordynacyjnej (...)

	<p>Zrzeszenia (...). Za wykonywaną pracę na rzecz ww. podmiotu, otrzymywał wynagrodzenie w wysokości 1950 zł. Jego zadaniem było koordynowanie wspólnego wydawania materiałów przez Niezależną Oficynę (...). W związku z ogłoszeniem stanu wojennego i represjami stosowanymi wobec opozycjonistów, w dniu 13 grudnia 1981 r. (...) Zrzeszenie (...) w praktyce przestało funkcjonować. Formalna decyzja Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki o likwidacji (...) zapadła jednak dopiero w dniu 05.01.1982 r.</p> <p>W okresie internowania W. S. (1) nie otrzymywał wynagrodzenia z ww. miejsc pracy, nie otrzymał go także po wyjściu na wolność.</p> <p>Zarobki uzyskane w obydwu miejscach zatrudnienia W. S. (1) w większej części oszczędzał, resztę przeznaczając na bieżące wydatki życia codziennego. Koszty związane z zamieszkaniem i wyżywieniem pokrywali rodzice wnioskodawcy, u których mieszkał przed internowaniem.</p>	
Zeznania W. S. (1)	k. 22-23, k. 149v - 151, k. 294v – 297v,	

Zeznania M. B.	k. 318-321		
Umowa o pracę między W. S. (1) a Biurem Krajowej Komisji Koordynacyjnej (...)	k. 289-291		
Odwołanie od orzeczenia Terenowej Komisji Odwoławczej do Spraw Pracy z dnia 16 listopada 1982 r.	k. 7		
Decyzja Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 18 marca 2004 r., NR (...)(...)	k. 11		
Pismo Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 22 kwietnia 1983 r.	k. 170-171		
<i>Fakty uznane za nieudowodnione</i>			
Lp.	Fakt	Dowód	Numer karty
3.2.1.			

<i>ocena DOWODÓW</i>		
<i>Dowody będące podstawą ustalenia faktów</i>		
Lp. faktu z pkt 3.1	Dowód	Zwięźle o powodach uznania dowodu
3.1.1.	Decyzja nr (...) o internowaniu z dnia 12 grudnia 1981 r.	Sąd nie neguje prawdziwości dokumentów. Są to dokumenty oficjalne, urzędowe, autentyczność

	<p>Świadectwo zwolnienia internowanego z dnia 16 listopada 1982 r.</p> <p>Odwołanie od orzeczenia Terenowej Komisji Odwoławczej do Spraw Pracy z dnia 16 listopada 1982 r.</p> <p>Decyzja Kierownika Urzędu do Spraw Kombatantów i Osób Represjonowanych z dnia 18 marca 2004 r., NR (...)(...)</p> <p>Pismo Ministerstwa Sprawiedliwości z dnia 22 kwietnia 1983 r.</p>	których nie była kwestionowana przez strony.
3.1.2.	<p>Oświadczenie M. C.,</p> <p>Umowa o pracę między W. S. (1) a Biurem Krajowe Komisji Koordynacyjnej (...)</p>	Dokumenty nie budzą wątpliwości Sądu, są autentyczne i wiarygodne.
3.1.4.	<p>Zeznania W. S. (1)</p> <p>Zeznania M. B.</p>	<p>Dokonując oceny zeznań W. S. (1), Sąd uznał je za wiarygodne i rzetelne. Są one spójne, logiczne, potwierdzone przez pozostały materiał zgromadzony w sprawie, przedłożony zresztą w większości przez samego Wnioskodawcę. W. S. (1) z dużą dokładnością opisał warunki zatrudnienia w wydawnictwie (...) jak i w (...). Fakt jego internowania jest również bezsporny, tak samo zresztą jak jego losy po zakończeniu internowania.</p> <p>Zeznaniom M. B. również należało przydać walor wiarygodności. Szczegółowo, na ile pozwalała mu pamięć, opisał strukturę i zasady działania Niezależnej Oficyny (...), zarówno w okresie internowania, jak i przed oraz po nim.</p>
<p><i>Dowody nieuwzględnione przy ustaleniu faktów (dowody, które sąd uznał za niewiarygodne oraz</i></p>		

niemające znaczenia dla ustalenia faktów)		
Lp. faktu z pkt 3.1 albo 3.2	Dowód	Zwiążle o powodach nieuwzględnienia dowodu
PODSTAWA PRAWNA		
Odszkodowanie		
5.1.	Kwota główna	Odsetki
5.1.1	170 099,63 zł (sto tysięcy dziewięćdziesiąt dziewięć złotych, sześćdziesiąt trzy grosze)	Odsetki ustawowe od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia zapłaty
Zwiążle o powodach podstawy prawnej		
<p>Art. 8 ust. 1 Ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (dalej: Ustawa) stanowi, że osobie, wobec której stwierdzono nieważność orzeczenia albo wydano decyzję o internowaniu w związku z wprowadzeniem w dniu 13 grudnia 1981 r. w Polsce stanu wojennego, przysługuje od Skarbu Państwa odszkodowanie za poniesioną szkodę wynikłą z wydania lub wykonania orzeczenia albo decyzji. Oceniając zaś wystąpienie szkody, należy stosować ogólne reguły określone w Kodeksie Cywilnym, w tym art. 361 § 1 k.c.</p> <p>W. S. (1) wnioskiem z dnia 13 października 2008 r. zwrócił się o zasądzenie od Skarbu Państwa odszkodowania i zadośćuczynienia w wysokości 25 000 złotych wraz z ustawowymi odsetkami od daty uprawomocnienia się wyroku za</p>		

niesłuszne pozbawienie wolności w postaci internowania. Wniosek został zmodyfikowany poprzez sformułowanie żądania zapłaty wyłącznie z tytułu zadośćuczynienia. Wyrokiem z dnia 4 czerwca 2009 r. w sprawie VIII Ko 258/08 Sąd zasądził ww. kwotę na rzecz W. S. (1) od Skarbu Państwa. Następnie W. S. (1) wnioskiem z dnia 5 kwietnia 2018 r. zwrócił się o wznowienie postępowania, uchylenie ww. wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, z uwagi na fakt orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego o niekonstytucyjności art. 8 ust 1a i 1d Ustawy, na których oparł swój wyrok Sąd Okręgowy w dniu 4 czerwca 2009 r. Wyrokiem z dnia 28 czerwca 2018 r. w sprawie o sygn. akt II AKo 54/18 wznowiono postępowanie sądowe na korzyść W. S. (1). Pismem z dnia 20 września 2018 r. wnioskodawca sprecyzował roszczenie, wnosząc o zasądzenie od Skarbu Państwa kwoty 954 293,66 zł tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty 164 908,83 zł tytułem odszkodowania. Wskutek wznowionego postępowania, Sąd Okręgowy w Warszawie w sprawie o sygn. akt XII Ko 41/18 w dniu 27 grudnia 2018 r. wydał wyrok, w którym zasądził od Skarbu Państwa na rzecz W. S. (1) kwotę 120 000 zł tytułem zadośćuczynienia oraz oddalił wniosek w pozostałym zakresie, kosztami obciążając Skarb Państwa. Od tego wyroku pełnomocnik wnioskodawcy wywiódł w dniu 6 lutego 2019 r. apelację, zaskarżając wyrok w części oddalającej żądanie. Wyrokiem z dnia 11 lipca 2019 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie zmienił wyrok w części dotyczącej zadośćuczynienia, zasądzając na rzecz wnioskodawcy dalszą kwotę 60 000 zł, uchylił wyrok w

części dotyczącej odszkodowania, przekazując sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Warszawie oraz utrzymał wyrok w mocy w pozostałej części. Uzasadniając orzeczenie w zakresie odszkodowania, Sąd II instancji wskazał, że nie poczyniono ustaleń co do tego czy powołana Komisja Likwidacyjna (...) uregulowała stosunki z pracownikami i czy wypłaciła zaległe wynagrodzenia, a jeżeli nie, to z jakiego powodu. Wskazana została również konieczność ustalenia, czy brak dochodów wnioskodawcy wynikał z internowania czy z wyłącznie z innych działań władz państwowych, które rozwiązały (...). Sąd Apelacyjny stwierdził również, że w uzasadnieniu uchylonego orzeczenia znajduje się sprzeczność, dotycząca faktu znaczenia internowania dla sytuacji majątkowej wnioskodawcy i szkody jaką miał w tym zakresie ponieść. W związku z powyższym, sprawa podlegała ponownemu rozpatrzeniu.

W tym miejscu wskazać należy, że zgodnie z ugruntowanym poglądem doktryny i orzecznictwa koniecznym warunkiem dla uznania, iż określona szkoda może być dochodzona na gruncie przepisów Ustawy jest ustalenie, że istnieje bezpośredni i adekwatny związek przyczynowy między powstałą szkodą o charakterze majątkowym, a niesłusznym pozbawieniem wolności wskutek internowania. Oznacza to, że przedmiotem roszczeń odszkodowawczych są tylko te niekorzystne następstwa, które pozostają w normalnym związku przyczynowym z niesłusznym pozbawieniem wolności wskutek internowania (Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie - II

Wydział Karny z dnia 28 marca 2019
r. II AKa 13/19).

Oceniając, czy istnieje adekwatny związek przyczynowy między określonymi zdarzeniami, w pierwszym kroku należy ocenić, czy przyczyną zdarzenia jest ogół równoważnych dla siebie okoliczności, bez których w ogóle nie mógłby wystąpić skutek. Drugim krokiem, po ustaleniu, że istnieje taka korelacja między przyczyną a skutkiem, należy ocenić, czy skutek ten jest normalnym (adekwatnym) następstwem przyczyny. Na kanwie niniejszej sprawy oznacza to zbadanie, czy bez decyzji o internowaniu, W. S. (1) doznałby uszczerbku w majątku (szkody), w wyniku niemożności świadczenia za wynagrodzeniem pracy na rzecz N. i (...). Po dokonaniu tej oceny, Sąd stanął na stanowisku, że również bez decyzji o internowaniu jego samego, W. S. (1) i tak zostałby pozbawiony możliwości zarobkowania w dotychczasowych miejscach pracy. Jak wynika z zeznań M. B. i samego wnioskodawcy, (...) Zrzeszenie (...) de facto zakończyło swoją działalność w dniu 13 grudnia 1981 r., po wprowadzeniu stanu wojennego, czyli w tym samym dniu kiedy zatrzymany został W. S. (1). Sąd, bezskutecznie próbując uzyskać dokumenty dotyczące działalności (...), w tym dotyczących wnioskodawcy, poprzez zwrócenie się do szeregu instytucji o udostępnienie ich zbiorów, wyczerpał wszelkie możliwości uzyskania tej dokumentacji. Również sam wnioskodawca nie przedłożył materiałów, które pozwalałyby na odmienne stwierdzenie co do działalności (...) Zrzeszenia (...). Konsekwencje wprowadzenia stanu wojennego

dotknęły również Niezależną Oficynę (...), gdzie, wedle zeznań M. B. internowane zostało całe kierownictwo wydawnictwa, w tym on sam, jak i wnioskodawca. Wynagrodzenia w wydawnictwie, wedle słów świadka, nie były wypłacane do połowy 1983 r., pomimo że zachowało ono ciągłość działalności i druku. Z tego wynika, że nawet gdyby W. S. (1) nie został internowany nie otrzymywałby wynagrodzenia za ewentualną pracę na rzecz Oficyny. Ze względu na specyfikę działalności Oficyny, jej de facto konspiracyjny charakter, nie zachowały się żadne dokumenty, mogące pozwolić na wysnuć innych wniosków. Nie sposób też uznać, że gdyby tylko sam W. S. (2) został internowany, (...) Zrzeszenie (...) bądź Niezależna Oficyna (...) przestałyby funkcjonować. Choć niewątpliwie pełnił on istotną rolę w ww. organizacjach, nie była to rola absolutnie kluczowa, która była fundamentalna dla ich działania.

Z przedstawionych wyżej przyczyn, Sąd stanął na stanowisku, że nie ma bezpośredniego związku skutkowo – przyczynowego pomiędzy decyzją o internowaniu wnioskodawcy, a powstałą w jego majątku szkodą. W. S. (1) nawet gdyby nie został internowany, nie miałby możliwości zarobkowania w takiej wysokości, jak przed grudniem 1981 roku, szczególnie, że wynagrodzenie jakie pobierał w N. było bardzo wysokie, jak na ówczesne realia. Podkreślenia wymaga również fakt, że po zakończeniu internacji W. S. (1) z własnej woli ograniczył swoją działalność w Oficynie i zrezygnował z jakiegokolwiek wynagrodzenia za swoją pracę na rzecz Oficyny.

Z tych też przyczyn Sąd orzekł jak na wstępie.		
Zadośćuczynienie		
5.2.	Kwota główna	Odsetki
Zwięźle o powodach podstawy prawnej		
Inne		
5.3.		
Zwięźle o powodach podstawy prawnej		
ROZSTRZYGNIĘCIE SĄDU W PRZEDMIOCIE ŻĄDANIA		
Zwięźle o powodach rozstrzygnięcia		
Odszkodowanie		
6.1	Kwota główna	Odsetki
	6.1.1 Oddalenie	
Zadośćuczynienie		
	Kwota główna	Odsetki
Inne		
Inne ROZSTRZYGNIĘCIA Zawarte w WYROKU		

Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności	

Koszty procesu	
Punkt rozstrzygnięcia z wyroku	Przytoczyć okoliczności
2.	Sąd postanowił zasądzić na rzecz wnioskodawcy W. S. (1) kwotę 6150 (sześć tysięcy sto pięćdziesiąt) złotych tytułem kosztów poniesionej pomocy prawnej
3.	Sąd postanowił kosztami procesu obciążyć Skarb Państwa.

PODPIS